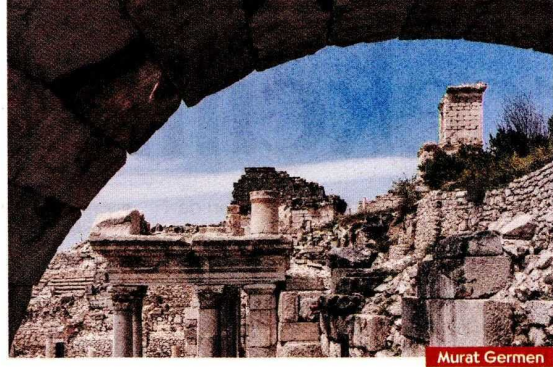

Semiz Zeki, Utku Varlık, Kazım Karakaya, Seyhun Topuz, Sagalassos Vakfı Başkanı Münir Ekonomi, Selma Gürbüz, Murat Morova

Murat Germe

Sagalassos'u herkes görsün diye...

20 Haziran-31 Ağustos tarihleri arasında Bozlu Art Project Mongeri Binası'nda düzenlenecek "Sagalassos İçin" başlıklı sergi, bir sosyal sorumluluk projesi olmanın yanında sanat dünyasının ilgisini bu antik kente çekmeyi de planlıyor.

Denizli Çardak Havalimanı'ndan yaklaşık 2 saatlik bir otobüs yolculuğuyla varıyoruz Sagalassos'a. Adını defalarca duyduğum ama ilk kez geldiğim bu antik kentte beni nelerin beklediğinden habersizim henüz. Burdur'un Ağlasun ilçesine bağlı bu benzersiz belde, çok çabuk fark ediyorum ki tarih ve doğanın cömertlikte yarıştığı Anadolu'nun özel bölgelerinden. Rakımın 1200 olduğu Sagalassos'a doğru tırmanırken etrafın yeşilliği, doğanın bozulmamış dokusu hayret ve hayranlık duygularını uyandırıyor içimde.

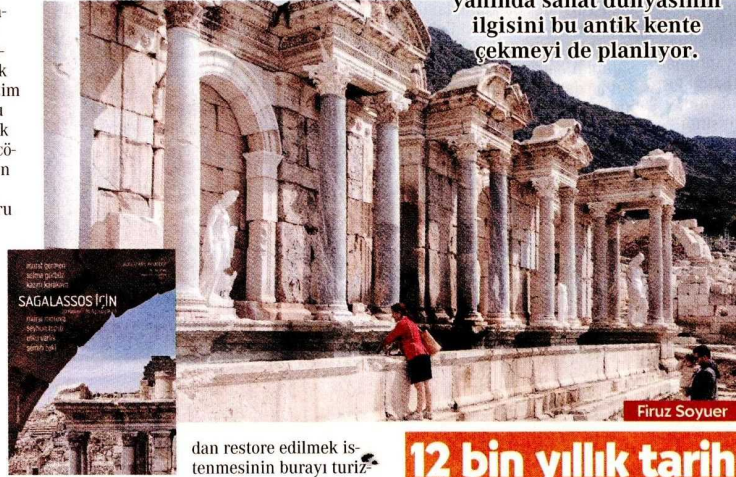

EMRAH KOLUMISA

Sagalassos'un en önemli özelliklerinden biri bunca yükseklerde kurulmuş olması bir bakıma. Öyle ki, sırf bu yüksekliği bu özel kenti yağmalardan korumuş, tarih hırsızları buralara çıkmaya üşenip (ya da akıl edemeyip) başka ve ulaşması daha kolay kentleri talan etmiş. Geçmiş milattan öncesine dayanan (arkeologlar 12 bin yıllık bir geçmiş olduğunu söylüyor) ve dünya tarihinin gördüğü en kudretli imparatorlardan Büyük İskender'in yolunun da düştüğü Sagalassos'un 20. yüzyıldaki geç keşfi, belki kazılarının da geç başlamasına sebep olmuş ama bugün en azından "en iyi korunan antik kent" unvanını hak eden bir görünüme sahip. Geziyi düzenleyen Sagalassos Vakfı kurucu başkanı Münir Ekonomi'nin anlattıklarından Sagalassos'un 18. yüzyıl başlarında Fransa Kralı 14. Louis tarafından görevlendirilen gezgin Paul Lucas tarafından keşfedildiğini ve 2. yüzyıl başlarında Gertrude Bell tarafından ilk kez fotoğraflandığını öğreniyorum. Farklı çağlarda Anadolu'da dolaşmış iki batılı... Gertrude Bell'in buralara gelmiş olması özellikle hayret uyandırıyor bende, zira daha bir ay önce Diyarbakır ve Mardin civarına yaptığım bir gezide de duyduğum adını. Anlaşılan Bell'in gezip görmediği, hatta fotoğrafı yap haritalamadığı yer kalmamış bu coğrafyada.

Antik tiyatrodaki restorasyon çıkmazı

Sagalassos'u beraber gezdiğimiz Belçika Leuven Üniversitesi'nden arkeologlar yaklaşık 30 yıldır devam eden kazılar ve genel olarak kent hakkındaki bilgi verirken bazı kısımların özellikle restore edilmeden korunması gerektiğini söylüyorlar. Bu görüşe kazım başkanı yardımcılığı yürüten arkeolog Ebru Torun da katılıyor. Küçük bir örnek vermek gerekirse bilinen en yüksek rakımlı antik Roma tiyatrosu olan ve şimdilerde bir kısmı (özellikle sahne bölümü) tam bir harabe halinde bulunan tiyatronun Kültür Bakanlığı tarafın-

Firuz Soyuer

SAGALASSOS İÇİN

dan restore edilmek istenmesinin burayı turizme ve sonuç olarak fark-

lı bir rant döngüsüne sokacağını düşünüyor bilim insanları. Üstelik buraya gelecek devinçlerin ortamdaki atmosferi tamamen öldürecek ve kentin ziyaretinin de imkansızlaşacağı görüşü var ki buna da katılmamak imkansız doğrusu. Kısacası, bazı şeyleri olduğu gibi bırakmak doğrusu.

Sagalassos için sanatçılardan destek

En parlak dönemini Roma İmparatoru Hadrian (M.S.117-138) zamanında yaşayan ve Psidiya eyaletinin en önemli şehri olma unvanını elde eden Sagalassos kazılarının devamı için 2013 yılından bu yana kaynak temin eden Sagalassos Vakfı ile Bozlu Art Project ortak bir sergi projesine imza atmak için kolları sıvamış durumda. Bozlu Art Project, her yıl geleneksel hale getirdiği temalı yaz sergilerinde bu yıl Sagalassos'u konu ediniyor. Tarihi antik çağlara kadar uzanan, Büyük İskender'in geçtiği, Anadolu aydınlanmasının yeşerdiği topraklara bir kez daha bakıp günümüzün koşulları ile yeni ilhamlar yaratmanın yanında, Sagalassos Roma hamamının ayağa kaldırılması için yedi sanatçı bir araya gelerek Sagalassos Vakfı'nın yönlendirmesi ile geçmiş ışık tutmanın yollarını arıyor. 20 Haziran-31 Ağustos tarihleri arasında Murat Germe, Selma Gürbüz, Kazım Karakaya, Murat Morova, Seyhun Topuz, Utku Varlık ve Semih Zeki'nin yer aldığı bu sosyal sorumluluk projesi, Sagalassos Vakfı'nın desteği ile antik kenti ziyaret eden sanatçıların Sagalassos'tan etkilenecek ürettikleri ye-

12 bin yıllık tarih

Sagalassos'ta insana ait ilk izler MÖ 10 bin yılına dek gidiyor. Yerleşik düzene geçen bölgede tarım yerleşimi (M.Ö. 4200) sonrası, Anadolu'ya gelen topluluklardan Luvi-ler bölgeye yerleşmiş; büyük imparatorlukların yıkılmasından sonra Sagalassos, Psidiyaların yerleşim alanına girmiş, arkadan gelen Pers egemenliğini bölgeyi M.Ö. 333'te fetheden Büyük İskender sona erdirmiş. Sagalassos'ta, Helenistik dönemde önemli gelişmeler kaydedilmişse de asil ihtişamlı zamanını Roma döneminde yaşamış. Roma İmparatorluğu'na bağlandı MÖ 25'ten sonra Sagalassos hızla gelişmiş ve İmparator Hadrian döneminde (MS 117-138) Psidiya eyaletinin birinci kenti unvanı verilmesiyle en büyük anıtları inşa edilmiş. M.S. 6. yüzyılın başında veba ve sonrasında depremler (bu depremlerin izlerini hâlâ görmek mümkün kentte) Sagalassos'un çöküntüsüne ve yalınlaşmasına neden olmakla beraber, kentte yaşam MS 13. yüzyıla kadar devam etmiştir.

ni yapıtları veya bu sergide yer almasını arz ettikleri yapıtlardan oluşuyor. Sergide yer alan yapıtların satışından elde edilecek gelir Sagalassos Vakfı'nın aracılığı ile antik kentin Roma hamamının ayağa kaldırılması için kullanılacak.

2009'dan bu yana Unesco Dünya Miras Geçici Listesi'nde bulunan Sagalassos'ta yapılan kazılardan çıkan değerli eserler (bazı heykellerin replikaları kentin agorasında yer alan Antoninler Çeşmesi'nin etrafında, orijinal yerlerinde de sergileniyor) Burdur Arkeoloji Müzesi'nin envanterinde yer alıyor.